

Антоніна ЗУБАРЕЦЬ
*асистент кафедри реклами і мови ЗМІ
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний
Університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
(м. Рівне)*

УДК 070 (477.81)

СУЧАСНИЙ СТАН РЕГІОНАЛЬНИХ ДРУКОВАНИХ МЕДІА: АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ

У статті розглядаються та аналізуються фундаментальні проблеми регіональних друкованих видань. Автор акцентує увагу на основних характеристиках друкованих медіа як важливих компонентів інформаційної сфери регіону. Сучасна ситуація існування ЗМІ у нашому дослідженні свідчить про певний спектр проблем: недобросовісну конкуренцію між державними та приватними ЗМІ на користь перших, залежність місцевої преси від економічної ситуації регіону, тісний політичний та економічний зв'язок регіональних друкованих медіа з владними та приватними структурами, перенасиченість медіаринку тощо. Аналіз спеціальної літератури, показав, що серед науковців і владних структур поки що немає єдиної думки щодо вирішення проблем, а також єдності щодо вдосконалення шляхів розвитку місцевої періодики в інформаційному регіональному просторі. Під час проведеного наукового дослідження визначено пріоритетні способи усунення основних перешкод, які трапляються у регіональному інформаційному просторі друкованих ЗМІ на прикладі медіа Рівненщини.

Ключові слова: медіапроблеми, регіональні друковані медіа, преса Рівненщини.

Вступ. Значення медіа важко переоцінити у житті того чи іншого регіону. Висвітлюючи більшою мірою інформацію локального характеру, ЗМІ є домінантним джерелом інформації для мешканців певної місцевості. Не зважаючи на суттєве значення та популярність, регіональні друковані засоби масової інформації – це явище, яке досі маловивчене в українському журналістикознавстві, відтак не втрачає актуальності й новизни дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стан сучасної регіональної преси частково розглядається в окремих розділах монографій М. Карася, О. Мелешенка, у працях А. Москаленка, статтях О. Чекмишева, Л. Здіра, М. Недопитанського, А. Левченка, М. Василенка, О. Довженко та ін. Так, наприклад, у своїх працях вони торкаються окремих аспектів цієї теми. Значну увагу на основні напрями діяльності регіональних друкованих ЗМІ в умовах економічних, політичних, ідеологічних зрушень, які відбуваються в сучасному українському суспільстві, звертає Л. Змій. У дослідженнях А. Левченка й І. Терещенко розглядаються проблеми регіональних мас-медіа, зокрема преси, прикладних аспектів діяльності журналістів, які там працюють, аналізуються деякі аспекти та проблеми виробництва інформаційної продукції, перспективи розвитку регіональної періодики. Частково дослідженою є проблематика функціонування рівненської преси. Зокрема, дослідниця В. Каневська аналізує стан та особливості діяльності друкованих видань Рівненщини з 1991 по 2010 рр. Проте проблематика регіональних медіа у пошуках українських науковців поки що залишається недостатньо вивченою. Це визначає **актуальність** досліджуваної теми, адже

регіональні друковані ЗМК посідають чільне місце у національній інформаційній системі.

Реалії життя, інтереси держави й потреби суспільства вимагають вираженого та диференційованого підходу до розв'язання проблем сучасних регіональних друкованих ЗМІ. На жаль, ситуація, яка нині склалася у регіоні, загрожує подальшому «здоровому» функціонуванню інформаційного простору Рівненського регіону.

В Україні існує комплекс проблем, який заважає українським регіональним медіа бути чесними, якісними та демократичними. **Метою статті** є демонстрація функціонування фундаментальних проблем друкованих ЗМІ, зокрема у пресі Рівненщини. Визначена тема і мета спонукають до розв'язання таких **завдань**: проаналізувати регіональний ринок преси; з'ясувати певні проблеми друкованих ЗМІ; визначити пріоритети подолання проблем регіональних медіа. **Об'єкт дослідження** – регіональні друковані видання (на прикладі ЗМІ Рівненщини); **предмет** – проблеми функціонування друкованих ЗМІ Рівненщини.

У ході дослідження застосовано загальнонаукові методи: дедукцію, індукцію, синтез, узагальнення. Використано метод аналізу для дослідження науково-теоретичної літератури з теми публікації; системний аналіз – при дослідженні практичної діяльності суб'єктів інформаційного простору регіону.

Виклад основного матеріалу. На території Рівненської області щороку спостерігається зростання кількості періодичних друкованих видань. За інформацією головного управління юстиції у Рівненській області, станом на 1 грудня 2014 р. в області зареєстровано та перереєстровано 159 постійно діючих періодичних друкованих видань, у тому числі 20 державних і комунальних друкованих ЗМІ. Їх засновниками виступають здебільшого юридичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності та фізичні особи, зокрема: обласна рада, районні ради, міські ради, державні установи, навчальні заклади, комерційні структури, профспілки, творчі спілки, політичні партії, громадські організації, релігійні організації, фізичні особи тощо.

За тематичним спрямуванням у Рівненській області поширенні загальнополітичні, економічні, наукові, науково-виробничі, науково-технічні, навчальні, довідкові, спортивні, правові, медичні, релігійні, рекламні та інформаційні видання.

Майже вся місцева преса – україномовна. Найбільш помітними друкованими виданнями Рівного є газети «Сім днів», «Рівненська газета», «Рівне вечірне», «Рівне експрес», «ОГО», «Рівне Ракурс», «Літопис Заходу», «Рівненський репортер». Вони є одними з головних джерел інформування населення міста.

Помітна тенденція до зростання кількості газет і журналів, адже вони переважають серед інших видів видань. Це свідчить, що ринок періодичних видань Рівненщини перебуває у стані постійних змін, а тому для позитивних зрушень потребує рішучих дій та подолання проблем.

У контексті суспільних трансформацій регіональні медіа є обов'язковими учасниками формування соціальної і культурної ситуації. Великим є їх значення як життєво важливого елемента буденності, без якого більшість не уявляє свого життя. Чим ближча інформація до людини, до її домівки, тим цікавіше це для неї. Саме за таким принципом – для свого міста, для свого регіону – повинні працювати місцеві ЗМІ [3]. Але ситуація нині на Рівненщині дещо інша.

До загальних перепон, які стають на заваді гармонійного функціонування регіональних друкованих медіа Рівненщини, на нашу думку, можна віднести:

- недобросовісну конкуренцію між державними та приватними ЗМІ на користь перших;
- залежність місцевої преси від економічної ситуації регіону, тісний політичний та економічний зв'язок регіональних друкованих медіа з владними та приватними структурами;
- перенасиченість медіаринку;
- дисфункція інтеграційної функції друкованих ЗМІ на регіональному рівні;

- переважання інформаційних жанрів, високий рівень сенсаційності журналістських матеріалів, втрата аналітичного та художньо-публіцистичного жанрів як таких.

Якщо говорити про законодавчий аспект проблеми, то частина нормативних актів, які регламентують діяльність місцевих ЗМІ, стосується першочергово фінансування, пільг, державних дотацій, що прямо пов'язане із питанням участі держави в житті державних ЗМІ.

За словами А. Левченка, «поняття «незалежні ЗМІ», яке в українському контексті сприймається з певною мірою іронії, у громадянських суспільствах насправді не є чимось абстрактним» [3]. У багатьох країнах ЗМІ отримують державну допомогу та водночас залишаються незалежними. Зокрема, у США є такі форми телебачення, за які сплачує по суті держава, і вона не має на меті контролювати ЗМІ [5, с. 8].

Інший негативний фактор – пряма залежність місцевої преси від рівня життя населення того регіону, в якому вона функціонує. Наприклад, якщо говорити про села, де високий відсоток пенсіонерів, які становлять значну частину передплатників місцевої преси, передплата на газети за нинішньої цінової політики не всім доступна. Як відомо, кошти, що надходять до редакції видання (особливо районної газети) від його продажу, передплати і роздрібного розповсюдження, відразу спрямовуються на оплату безперервного випуску газети. Проте в умовах економічної нестабільності, постійного зростання цін на газетний папір, інші поліграфічні матеріали, різкий ріст тарифів на доставку цих коштів вистачає для покриття невеликої частки редакційних і видавничих витрат. Районні видання зацікавлені у передплаті, тому що це дає можливість отримати після завершення передплатної кампанії велику грошову суму, а отже, забезпечить подальше існування [1].

Українські регіональні медіа у сучасному стані не схильні до синергізму зі спільнотою, що відображається на рівні довіри читача до таких ЗМІ. Місцеві газети недостатньо цікаво, повно висвітлюють, а іноді й замовчують важливі події населеного пункту чи території, на якій розповсюджуються.

Позитивним прикладом є європейський сусід – Польща. Популярність місцевої преси серед читачів зумовлена чинником, який дослідники називають «інтеграційною функцією місцевої преси». Активна участь часопису у житті місцевих громад створює відчуття спільності, яке і є своєрідною ідеологією громадянського суспільства. Газети також консолідують місцеві громади, анонсуючи різноманітні акції, організовані культурні заходи, спортивні змагання, фестивалі тощо. Місцеві газети висвітлюють діяльність громадських інституцій. Читачі звертаються до газет не лише для того, щоби дізнатися про останні події в місті, повіті, а й щоб отримати інформацію про те, яким чином вплинути на суспільне життя, наприклад через участь у виборах» [6, с. 18].

Увага населення акцентується здебільшого на політичній та економічній тематиці. Інформація про події культури, освіти, громадського життя займає лише невелику частку газетних площ. У пресі Рівненщини спостерігається тенденція до поширення інформації спрощеного скандально-розважального зразка. Тому рівненські читачі здебільшого не зацікавлені в аналітичних матеріалах, а наприклад, захоплюються кримінальними новинами. Все це ставить під загрозу право мешканців міста, області на отримання достовірної, виваженої та об'єктивної інформації [2].

Рівень розвитку суспільства в той чи інший період визначають насамперед рівнем поінформованості, який залежить від поведінки ЗМІ. Проте зв'язок мас-медіа та усіх державних процесів – явище, яке прямо визначає і рівень розвитку країни, і суспільства загалом. Тому правильно вибраний державою курс забезпечить покращення стану друкованих засобів масової інформації та їх подолання фундаментальних проблем.

Реформи, які змінили би ситуацію в межах регіональної преси, назріли вже давно. Необхідні рішучі рівнозначні дії не тільки з боку держави, а й з боку редакційних колективів видань.

Насамперед, для вирішення проблеми пріоритету державної та комунальної преси над приватною українській та місцевій владі необхідно стимулювати, а не гальмувати

реформи державних періодичних видань. Тому що державна форма власності цілкови-то не сумісна зі стандартами свободи слова. Як свобода віросповідання передбачає, що церква має бути відділена від держави, так само в демократичних країнах преса повинна бути відділена від держави в межах гарантії свободи слова [5, с. 8]. Реформування комунальних та державних друкованих ЗМІ є єдиним способом перетворення їх із медіа, що обслуговують владу чи інших «власників», в нові демократичні, неполітичні, позапартійні громадські медіа, орієнтовані на інтереси суспільства. Роздержавлення могло б стати потужним поштовхом перетворення місцевих газет в рупор громад [4].

Висновки. Узагальнюючи, можна констатувати, що для більшої взаємодії із громадськістю рівненським регіональним виданням необхідно вийти з тих «кордонів», якими вони обмежують себе від читачів. Більше привертати увагу аудиторії до проблем міста, села, району чи області, але робити це, обмежуючись від вказівок влади, що й збереже та поповнить реальну аудиторію. Тоді ж можна говорити і про довіру читача.

Закономірно, що чим менша міра економічної залежності, тим більша міра свободи. За такої умови на сторінках зокрема Рівненських газет стало б менше «джинси», замовних матеріалів, які з'являються через брак коштів, аби збільшити рейтинг того чи іншого видання. Варто пам'ятати, що газета має величезний інтерес для читача і повинна не порушувати журналістських стандартів, щоб не втратити довіри аудиторії. Для зацікавлення читача з боку редакцій рівненських регіональних видань потрібно змінити підхід до підготовки публікацій. Рівень інформації, збалансування коментарів, фактів, раціонально вибрана тематика, достовірність та «дозованість» можуть підняти рівень газети і районного, і обласного значення. Аудиторія швидко звикає до низькопробного інформаційного продукту, тому треба сприяти якісному наповненню кожного номера видання. Коректне поєднання правомірних методів роботи з друкованими медіа усуне численні недоліки регіональної преси та підніме їх на новий рівень розвитку. Насамперед, ситуація у інформаційній сфері регіону потребує оптимізації кількості окремих категорій видань, їх належного кадрового забезпечення, визначення у законодавстві та статутах територіальних громад їх місця і ролі в системі народовладдя, а також забезпечення ефективності їх діяльності. Адже у ХХ ст. медіа зайняли домінуючу позицію серед найважливіших інститутів демократичного суспільства. І не тільки визначили загальний рівень демократії, а й впливали на її розвиток.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гутиря І. І. Економічні та творчі аспекти періодичного видання [Електронний ресурс] / І. І. Гутиря. – Режим доступу : <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1888>
2. Дзюбак А. Регіональні ЗМІ: Як не продатися та не вмерти з голоду? [Електронний ресурс] / А. Дзюбак. – Режим доступу : http://mymedia.org.ua/articles/local-media_reg_onaln_zm_yak_ne_prodatisya_ne_vmertu_z_golodu.html
- Левченко А. М. Роль регіональних ЗМІ у соціокультурній, економічній та політичній системах суспільства [Електронний ресурс] / А. М. Левченко. – Режим доступу : <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1381>
3. Орлов М. Проблеми, шляхи розвитку та реформування місцевих ЗМІ [Електронний ресурс] / М. Орлов. – Режим доступу : http://mymedia.org.ua/articles/infowars/problemshlyahi_rozvitku_ta_reformuvannya_m_scevih_zm.html
4. Соціальна преса – нова складова системи місцевих ЗМІ // Медіанавігатор. – Київ : Укр. незалежний центр політичних досліджень. – 2003. – № 6. – С. 6–18
5. Ярош О. Місцева преса. Польський досвід / О. Ярош / Медіанавігатор. – Київ : Укр. незалежний центр політичних досліджень. – 2003. – № 6. – С. 18–20.

Антонина ЗУБАРЕЦЬ

Современное состояние региональных печатных медиа: анализ функционирования

В статье рассматриваются и анализируются фундаментальные проблемы региональных печатных изданий. Автор акцентирует внимание на основных характеристиках печатных

медиа как важных компонентов информационной сферы региона. Современная ситуация существования СМИ в нашем исследовании свидетельствует об определенном спектре проблем: недобросовестной конкуренции между государственными и частными СМИ в пользу первых, зависимости местной прессы от экономической ситуации региона, тесной политической и экономической связи региональных печатных медиа с властными и частными структурами, перенасыщенности медиарынка и т. д. Анализ специальной литературы показал, что среди ученых и властных структур пока что нет единственной точки зрения относительно решения проблем, а также единодушия относительно совершенствования путей развития местной периодики в информационном региональном пространстве. Во время проведенного научного исследования определены приоритетные способы устранения основных препятствий, которые случаются в региональном информационном пространстве.

Ключевые слова: медиaproблемы, региональные печатные медиа, пресса Ровенщины.

Antonina Zubarets

The Modern State of the Regional Printed Medias: Analysis of Functioning

The article examines and analyzes the fundamental problems of regional publications. The author focuses on the major functional characteristics of the print media as important components of the information sphere in the region. The current situation is the existence of media in our study, for example, Rivne region, indicates a range of problems: unfair competition between public and private media for the first local press dependence on the economic situation of the region, the close political and economic relationship with the regional print media power and the private sector and others. Analysis of special and general scientific literature showed that among scholars and authorities there is no consensus about the problems, as well as consensus on ways of improving local regional periodicals in the information space.

During the conducted research priorities are determined by the conditions that enable the competent major obstacles that occur in the regional media space in print media Rivne example. As a result of the review of local media were invited to the main proposals address the specific problems of print media. In particular, the information sector in the region requires urgent and decisive action optimization, for example, increasing the number of certain categories of publications, increased demand to content from media editors, expansion of subjects, the rejection of «jeans» establish trust and interest of the audience of local periodicals. A proper staffing, elimination of economic and other dependence will make their work more effective. The only way to transform public and state print media which serve power or other «owners», the new democratic, non-political, non-partisan public media focused on the public interest is their reform. Thus, the correct combination of appropriate methods of working with print media in the region will eliminate the countless flaws regional press and raise them to a new level of development.

Keywords: mediaproblems, regional print media, press Rivne.